

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ТЪРГОВСКА ГИМНАЗИЯ – ПЛОВДИВ

✉ 4002 Пловдив, бул. "Руски" № 50, ☎ (032) 64 23 63 – Директор, (032) 64 23 23 Зам.-Директори,
(032) 64 38 22 – Фин.-смет. служба, (032) 64 34 65 – Секретар /тел./факс/, e-mail: ntgplovdiv@abv.bg

Утвърдила:

В. Цекова

Директор на НТГ – Пловдив

П Л А Н

ЗА

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

В

НАЦИОНАЛНА ТЪРГОВСКА ГИМНАЗИЯ – ПЛОВДИВ

ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА

От учебната 2012/2013г., в НТГ-Пловдив, е сформиран и функционира Училищен координационен съвет за справяне с насилието, който разработи План за противодействие на училищния тормоз и въведе ясни правила и процедури за действие при всяка форма на тормоз, с които колективът в гимназията е запознат.

В началото на 2023/2024 учебна година планът на УКСН е ревизиран и актуализиран, на база направената оценка, като основният принцип, заложен в настоящия план, е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на училищния тормоз.

Планът има превантивен характер и включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

Училищен координационен съвет за справяне с насилието

Училищният координационен съвет за справяне с насилието е формиран със Заповед на Директора, след гласуване на Педагогическия съвет в следния състав:

1. Председател – Гергана Николова - заместник- директор
2. Секретар - Радостина Ганева – училищен психолог

Членове:

1. Станимира Андонова -педагогически съветник
2. Елена Ангелова – учител
3. Величка Калайджийска – старши учител
4. Юлия Кьосева- родител
5. Елена Йовчева- ученик

Основна функция на съвета е да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза и насилието в училището.

ПЛАН ЗА РАБОТА НА УЧИЛИЩНИЯ КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ ЗА СПРАВЯНЕ С НАСИЛИЕТО

1. Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с формите на насилие и с Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

Отг. уч. координационен съвет

Срок: м. 10.2023 г.

2. Оценка на проблема в началото на учебната година.

Отг. уч. координационен съвет, класни ръководители

Срок: м. 11.2023г.

3. Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с обобщените резултати и обсъждане на необходимостта от предприемане на конкретни мерки и действия.

Отг. уч. координационен съвет

Срок: м. 01.2024г.

4. Разработване от Координационния съвет на план за 2023/2024 учебна година за противодействие на училищния тормоз във връзка с установените и анализирани резултати от анкетирането, който се утвърждава от директора на училището.

Отг. уч. координационен съвет

Срок: м. 11.2023г.

Дейности на ниво клас/класна стая: водеща роля има класният ръководител. Включва приоритетно обучителни дейности и работа с класа, като се използват различни методи в часа на класа. Включване и на училищния психолог и педагогическия съветник в работата с отделни паралелки, където има индикации за повишена нужда от превенция чрез групови тренинги или индивидуални консултации.

При работата на равнище клас следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебната програма, вкл. теми от глобалното, гражданското, екологичното, здравното, интеркултурното образование, часа на класа, различни извънкласни и извънучилищни дейности.

Превенция на равнище клас

1. Разглеждане на теми в час на класа, целящи да осигурят празно пространство за разговори по темата за насилието и тормоза в училище: „*Какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да докладваме за случаи на тормоз?*“, „*Какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия*“ (някои видове поведение като присмиването може да изглеждат като игра или шега, но обиждат и водят до негативни емоции у този, към когото са насочени и той се чувства унижен или заплашен)? „*Как се чувстваме когато видим прояви на тормоз и какво правим?*“, „*Какво можем и искаме да направим?*“, „*Кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем? Как можем да ги прилагаме?*“

Отг.: кл. ръководители; училищен психолог, педагогически съветник

Срок: постоянен

Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност, уважение към различията, решаване на конфликти и др.;

2. Поставяне на видно място във всяка една класна стая и компютърен кабинет на табло с Училищните правила на поведение в НТГ – Пловдив.

Отг. Пед.съветник, домакин, психолог

Срок: 12, 2023

3. Запознаване на новопостъпилите ученици с изработените и приети от УС към НТГ – Пловдив Училищни правила на поведение.

Отг.: кл. ръководители

Срок: постоянен

4. Запознаване на педагогическите специалисти с методически насоки и съвети за представяне на темата за тормоза и насилието и за видовете тормоз и насилие в училище.

Отг.: Координационен съвет.

Срок: постоянен

5. Използване и популяризиране на подход, ориентиран към децата, на подхода за работа с връстници, осигуряване на условия за участие на децата и учениците, които да станат естествените помощници при реализирането на дейностите по превенция (ползване на организацията на ученическите съвети, различни инициативи, идващи от децата и др.)

Отг.: учители, класни ръководители, Координационен съвет, училищен психолог, педагогически съветник

Срок: постоянен

Интервенция на равнище клас

1. Интервенцията на равнище клас се отнася до ситуациите от ниво едно и две според класификацията от таблицата (Приложение 1)

Срок: при необходимост

Отг.: класен ръководител, УКСН, училищен психолог/педагогически съветник

- Обсъждане между учениците и класния ръководител с цел изсявяване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения;

- Съвместни действия между класен ръководител или учител и педагогически съветник/ училищен психолог и включване на външни специалисти;
- Използване на посредник при разрешаване на конфликта;
- Провеждане на срещи с родители.

В случай че са налице поредица от ситуации от първо ниво, в което са въввлечени различни участници се предприемат допълнителни занятия с целия клас с подкрепата на педагогическия съветник и училищния психолог. Прави се анализ от координационния съвет и са предприемат мерки, които могат да включват индивидуална работа по случай и/или работа с класа/класовете.

I. Дейностите на ниво училище:

1. Договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие.

Отг: уч. координационен съвет и учителите

Срок: постоянен

2. Спазване на системата от дежурства с цел непрекъснато учителско присъствие по коридорите и двора по време на междучасията.

Отг: уч. координационен съвет и учителите

Срок: постоянен

3. Подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз. Въвеждане и водене на училищен Дневник за случаите на тормоз, който се съхранява при педагогическия съветник и училищния психолог.

Отг: уч. координационен съвет

Срок: постоянен

4. Популяризиране на инициативи, свързани с борбата с насилието и тормоза- участие в световната кампания „Ден на розовата фланелка“, „Ден срещу насилието върху жени“ и включване на учениците от НТГ в различни дейности в борбата с насилието и тормоза в училище.

Отг: уч. координационен съвет и кл. ръководители, Ученически Съвет

Срок: м. 02.2024г.

5. Разглеждане на теми: „Насилие и тормоз“ и „Общопасни престъпления“ във връзка с превантивната дейност на МКБППМН- гр. Пловдив в отделни паралелки от 8-ми до 12 клас;

Отг: училищен психолог, педагогически съветник; класни ръководители

Срок: постоянен при необходимост

6. Запознаване на педагогическите специалисти с:

- признаците, по които може да се разпознаят насилието и тормозът;
- основни насоки за интервенция и действия при инцидент, криза или при повторна ситуация на насилие или тормоз;
- действия при насилие на ученик срещу член на екипа на институцията;
- действия при насилие на възрастен срещу ученик

Отг: Координационен съвет

Срок: постоянен

7. Предоставянето на планирана обща подкрепа за превенция на тормоза и насилието и преодоляването на проблемното поведение по чл. 45 от Наредба за приобщаващото образование 20.10.17 г за всеки отделен ученик, за който е идентифицирана такава нужда;

Отг. координатори на отделните екипите за подкрепа на личностово развитие на учениците в НТГ и класните ръководители;

Срок: постоянен

8. Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби;

Отг: Координационен съвет; пед.съветник, училищен психолог

Срок: при необходимост

9. Разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на училището.

Отг: уч. координационен съвет

Срок: постоянен

10. Създаване на механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция чрез регулярни срещи и разговори с класни ръководители, учители, родители, ученици;

Отг. уч. координационен съвет

Срок: постоянен

11. Публикуване в училищното облачно пространство на теми, материали, свързани с толерантността, ненасилствената комуникация, тормоза и др.

Отг: уч. координационен съвет, Ученически съвет

Срок: постоянен

2. Правила за задълженията на всички учители и служители в училището в случаи на проява на тормоз.

2.1 Интервенции в ситуации на тормоз

Намесата и справянето с конкретни ситуации на тормоз и насилие е част от цялостната политика на училището срещу насилието. Намесата на възрастните трябва да бъде последователно прилагана от цялата училищна общност, за да бъде максимално ефективна. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано.

2.2 Разпознаване на тормоза от страна на учителя или служителя

Важно е да се направи разграничени на случаите, в които не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За правилна оценка на ситуацията:

- ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра;
- ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз;

Когато се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат последващите стъпки, описани в плана.

2.3 Прекратяване на ситуация на тормоз:

Задължение на всеки учител и служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

2.3.1 В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.

2.3.2 Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство.

2.2.3 Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време може да проследява поведението на децата и да дава обратна връзка. Класният ръководител може да потърси съдействие и от другите учители, които също да проследяват поведението на децата и да реагират своевременно. Педагогическият съветник и/или училищният психолог също може да

подпомогне работата на учителя като наблюдава детето във взаимоотношенията му с другите деца и даде насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост или като работи индивидуално с детето, извършител на насилието, както и с цялата му обкръжаваща среда или при необходимост да насочи него и семейството му към услуги в общността като центрове за превенци и консултативни кабинети към местните комисии за БППМН, центрове за обществена подкрепа, комплекс за социални услуги, общински съвети по наркотичните вещества и др. (индивидуално или семейно консултиране).

2.3. Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

2.3.1 Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класният ръководител.

Подходът за възстановяване на щетата често се прилага в училище като логическо последствие от отклоняващото се поведение, свързано с рушене на материалната база. Той се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази насока. Същият подход успешно може да се прилага и когато се касае за нематериални щети. Важно е преди да се прилага подходът да бъде предварително съгласуван с цялата училищна общност, включително и с децата, и да бъде част от политиката на училището.

Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от класния ръководител, педагогическия съветник/училищния психолог на детето. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан. Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Този принцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевши от тормоза.

Когато става въпрос за тежък инцидент или повторна проява на насилие или тормоз се следват предписаните действия в класификатора на формите на тормоз и предприемане на съответните действия.

2.4 Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз

Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

2.4.1 Важно е класният ръководител с подкрепата на училищния психолог и педагогическия съветник да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;

2.4.2 Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстниците;

2.4.3 При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно. Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;

2.4.4 Детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно, ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с училищния психолог;

2.4.5 Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици;

2.4.6 Наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него.

2.5 Реакции, спрямо наблюдателите:

2.5.1 Не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз като всички, които са били там трябва да видят какво се прави съгласно правилата на училището;

2.5.2 Изтъкват се тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще.

2.6 Училищна система за документиране на случай и насочване към други служби

2.6.1 Регистриране на ситуации на тормоз

Въвеждане и водене на училищен Дневник със случаи на тормоз, който съдържа информация за наблюдаваната ситуация, кога се е случило и кои са участниците, кой учител/служител е регистрирал ситуацията, какво е предприето като действия, кои институции са информирани, какъв е резултатът или какво предстои. Дневникът се съхранява при педагогическия съветник и училищния психолог.

При регистриран в Дневника случай / трето ниво на тормоз/ координационният съвет за справяне с насилието и тормоза в училище насрочва заседание, на което разглежда случая, прави анализ на ситуацията, изслушва замесените ученици и открива процедура за работа по случай. От заседанието се изготвя протокол.

• Процедура за откриване и работа по случай

При предприемане на индивидуална работа по случай с ученик координирането на работата се осъществява от педагогическия съветник и/ или от училищния психолог. Информацията за вписаните в Дневника случаи на училищен тормоз се съхранява само при педагогическия съветник и училищния психолог.

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето“ по местоживее. Като първа стъпка се уведомява директора на училището, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето“ по местоживее и отдела за „Закрила на детето“, на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

2.6.2 Кога и къде може да бъде подаден сигнал за дете в риск?

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

(2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна”.

Към Държавна агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждашите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието.

2.7. Включване на родителите

2.7.1 Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;

2.7.2 Добре е разговорът да бъде започнат със силните страни на децата и след това да се представи ситуацията. Това ще помогне за свалянето на напрежението още в началото;

2.7.3 Добре е останалите родители от класа също да бъдат информирани за ситуацията и предприетите действия с цел изясняване на неизвестните и сваляне на напрежението. По този начин се ограничават различни интерпретации и спекулации поради непознаване на ситуацията.

2.7.4 В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;

2.7.5 Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;

2.7.6 Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;

2.7.7 От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;

2.7.8 Учителят може да насочи родителите за консултация с педагогическия съветник или училищния психолог.

2.7.9 В случай, че родителите отказват да съдействат или по някакъв начин възпрепятстват действията на училището, учителят следва да се обърне към координационния съвет и случая да се обсъди.

2.8 Действия при насилие на ученик срещу член на екипа на институцията.

Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие. Оказва се помощ, в случай че има пострадал/ пострадали.

Детето трябва да бъде отделено с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на детето може да бъде временно до успокояването му, осъществява се психологическо консултиране. Уведомяват се родителите на детето. С детето започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог или педагогически съветник. Последният дава становище след оценката на проблема и поведението за целите на вземането на решение за последствията от педагогическия съвет.

Училището организира провеждане на педагогически съвет за вземане на решение за последващи действия. Обсъждат се възможни действия и се прави план за работа с детето.

2.9 Действия при насилие на възрастен срещу ученик

При насилие на възрастен над дете незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полицията и се свиква Координационния механизъм за дете в риск.

Училището извършва последователни действия, описани в **Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?**

С пострадалото дете разговаря психолог или педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

Приложения:

Приложение 1: Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответните действия;

Приложение 2: Насоки за интервенция;

Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?;

Приложение 4: Процедура за действие при инцидент или насилие.

**КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА
СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ**

Процедура - съгласно Приложение 1

Председател на УКСН
/Г.Николова/

